

Faktablad från Liv & Hälsa ung

- Ungdomars upplevelse av bemötande

Liv&Hälsa
ung

Inledning

Bemötande är en viktig del av det arbete som utförs inom till exempel hälso- och sjukvård, socialtjänst, skola och barnomsorg. Ibland kan det vara svårt att bemöta alla människor helt neutralt eller opartiskt, även när vi är i vår professionella roll (1,2). Det kan till exempel bero på att vi bär med oss olika förutfattade meningar om de personer vi möter (3).

Varje möte är unikt och ska anpassas efter individens förutsättningar (2). Därför behöver vi alltid, och särskilt i vår profession, vara uppmärksamma på hur vi bemöter andra så att bemötandet blir jämställt (1) och jämlikt (3). Tydligt kommunikation kan bidra till och möjliggöra ett bra bemötande och samarbete i varje enskild situation (1).

Antal och andel elever som blivit lyssnade till vid besök på, vårdcentral, sjukhus eller mottagning

I Liv & hälsa ung 2020 finns en fråga som handlar om bemötande. Frågan är "Tycker du att personalen lyssnade på vad du sa/tyckte vid ditt senaste besök på..." Här redovisas resultat för de som svarat "Ja" för respektive verksamhet.

Det är cirka tre av fyra elever som säger att de tycker att personalen lyssnade på dem när det senast besökte tandläkar- eller skolsköterskemottagningen. Motsvarande resultat ses för ungdomsmottagningen där 71 procent av elever uppgav att personalen lyssnade på dem vid sitt senaste besök.

I Liv & hälsa ung undersökningen som genomfördes våren 2020 svarade fler än 6000 sörmländska elever på frågor om deras liv, hälsa och levnadsförhållanden.

I detta faktablad redovisas resultaten för frågan om eleven tycker att personalen har lyssnat på vad de sa eller tyckte när de senast besökt en vårdcentral, sjukhus, eller mottagning. Frågan är ställd till elever som går i årskurs 9 och år 2 på gymnasiet.

Faktabladet är framtaget av Susann Ericsson, Hälsovalsstaben. Medförfattare är Sanna Tiikkaja, Vålfärd och folkhälsa. Anna Ekholm, Hälsovalsstaben, har ansvarat för det statistiska underlaget.

Fler resultat från undersökningen finns publicerade på vår samverkanswebb

[Liv & hälsa ung 2020 - Samverkanswebben \(regionsormland.se\)](http://Liv%20%26%20h%C3%A4lsa%20ung%20-%20Samverkanswebben%20(regionsormland.se))

Tycker du att personalen lyssnade på vad du sa/tyckte vid ditt senaste besök på...	Antal elever som svarat ja	Andel elever som svarat ja
Ungdomsmottagning	1 629	71%
Tandläkarmottagning	3 430	75%
Skolsköterskemottagning	2 513	74%
Sjukhus	2 406	68%
Vårdcentral	2 738	64%
Samtalsmottagning	829	56%
Socialtjänst	766	47%

Referenser

1. Nationella sekretariatet för genusforskning. Så gör du: Jämställt bemötande. En handledning för dig som arbetar med jämställdhetsintegrering på myndighet. Göteborg; 2022.
2. Socialstyrelsen. Att mötas i hälso- och sjukvård - Ett utbildningsmaterial för reflektion om bemötande och jämlika villkor. Falun; 2015.
3. Riksdagsförvaltningen. Diskrimineringslag (2008:567) Svensk författningssamling 2008:2008:567 t.o.m. SFS 2017:1128. Citerad 14 april 2022.

Bemötande utifrån kön

Sverige har kvinnor och män formellt sett samma rättigheter (4). Samtidigt vet vi att kön kan vara en faktor som påverkar bland annat bemötande i olika vårdsammanhang (5).

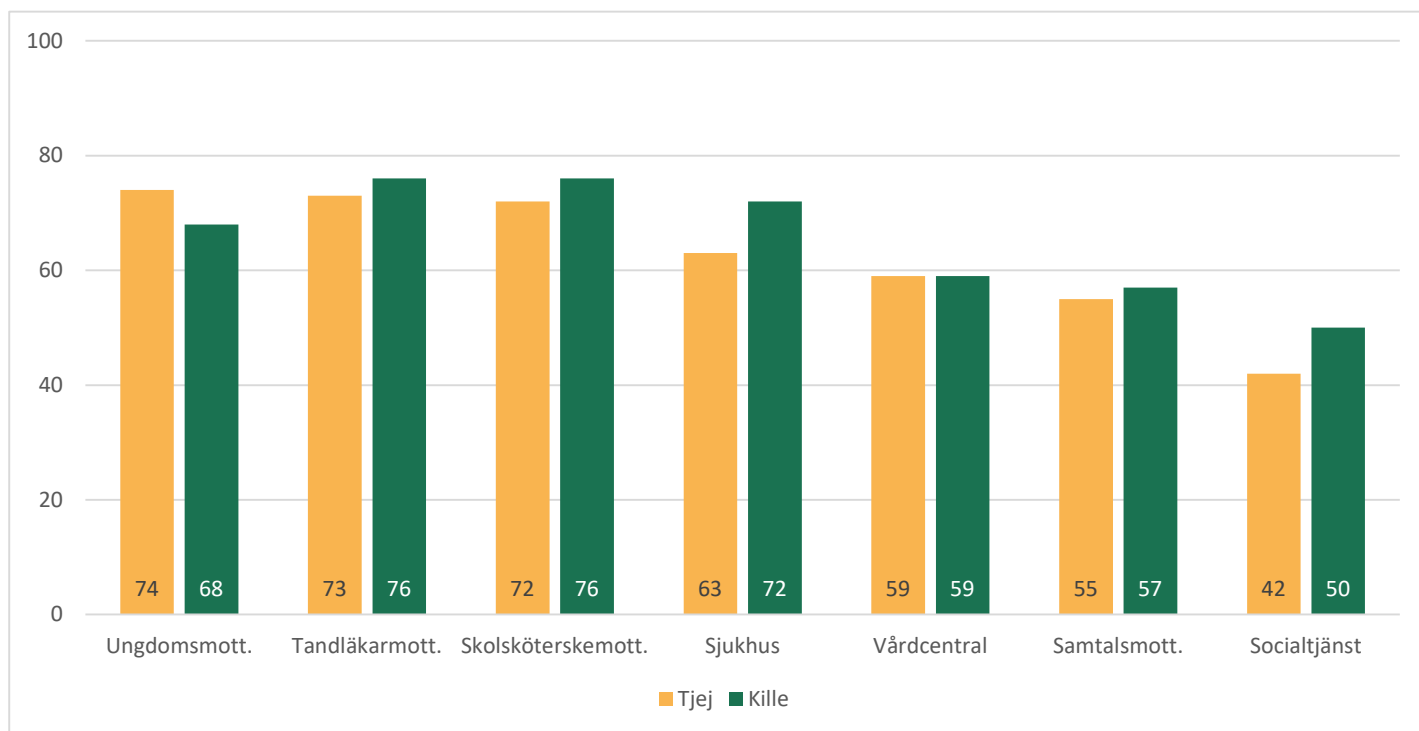
En framgångsfaktor för att minska skillnaderna i bemötande utifrån kön, eller andra diskrimineringsgrunder, kan vara att observera och kartlägga personalens bemötande i den egna verksamheten (1). Detta kan ge konkret återkoppling på hur bemötandet gentemot olika individer eller grupper ser ut (6).

I öppna jämförelser socialtjänst (2021) beskrivs att en kunskapsbaserad socialtjänst bland annat behöver utgå från brukarnas kunskap och erfarenhet.

Detta kan till exempel göras genom att ta tillvara och sammanställa barns uppfattning av det bemötande och de insatser som ges (7).

Resultaten från Liv & hälsa ung 2020 visar att killar i högre utsträckning än tjejer uppger att personalen lyssnar på dem. Vid en indelning efter kön och verksamhet ser vi dock att det generella mönstret inte gäller besök på vårdcentral eller ungdomsmottagning. För vårdcentralerna ses ingen skillnad utifrån kön och att bli lyssnad till och för ungdomsmottagningens visar resultaten att det är en högre andel tjejer (74%) än killar (68%) som tycker att personalen lyssnade på dem vid sitt senaste besök.

Figur 1. Andel % elever indelat efter tjejer och killar som tycker att personalen lyssnade på dem vid sitt senaste besök på...

Referenser

4. Jacobson M, redaktör. Håll i och håll ut! Erfarenheter av jämställdhetsintegrering i kommuner och landsting. Stockholm: Sverige kommuner och landsting; 2014
5. Smirthwaite G, Kjellsson S. (O)jämställdhet i hälsa och vård, En Sammanfattning. Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting; 2019.
6. Tengqvist A, Edquist E, Wingsell M. Likvärdigt bemötande i myndigheter [Internet]. Stockholm; 2019
7. Socialstyrelsen. Öppna jämförelser 2021 – Social barn- och ungdomsvård. Stockholm; 2021.

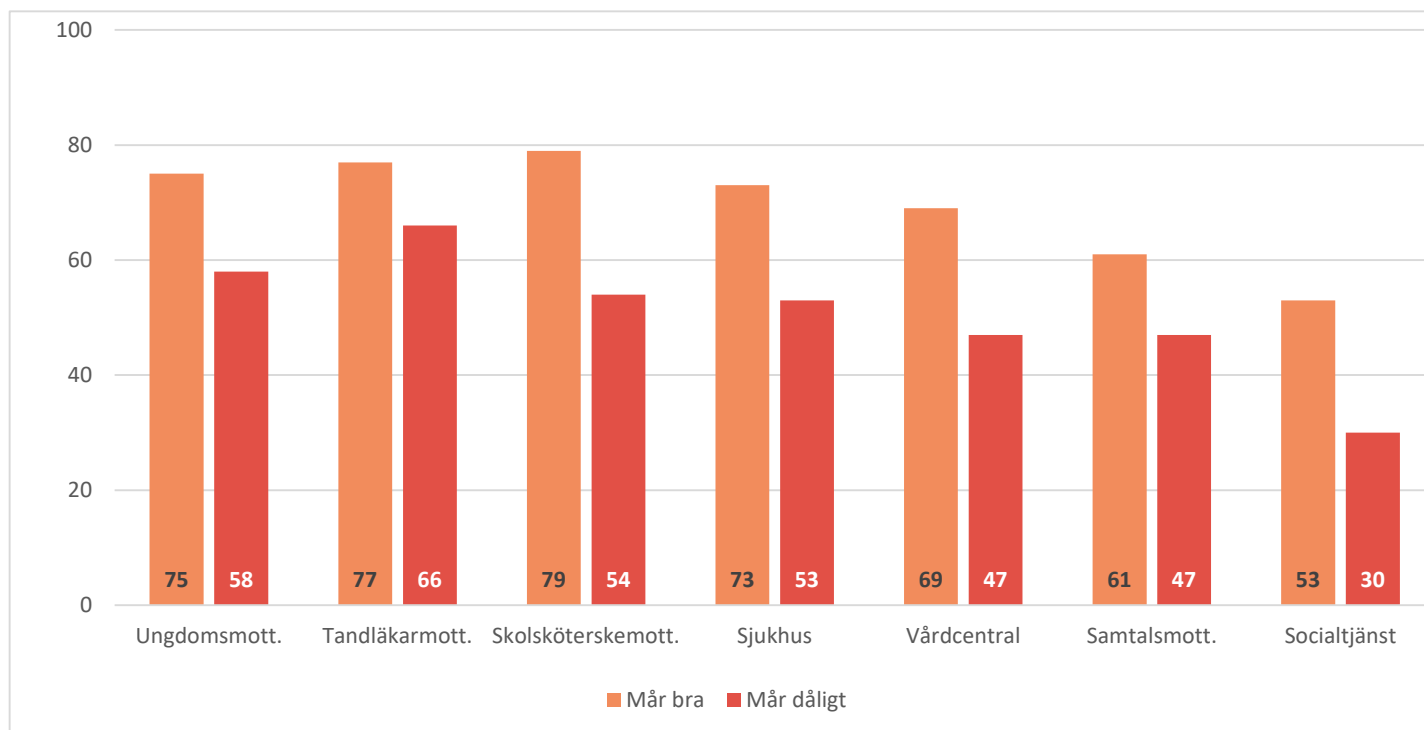
Bemötande utifrån allmänt hälsotillstånd

Sedan tidigare vet vi till exempel att personer som har psykisk ohälsa i större utsträckning uppger att de får ett sämre bemötande än personer som har god psykisk hälsa (8).

Bakomliggande omotiverade skillnader i bemötande kan ha sin förklaring i omedvetna beteenden hos personalen (3). De kan också grunda sig i normer, värderingar och kunskaper (9).

Resultaten visar att en större andel elever som mår bra (ca. 70%) uppger att personalen lyssnar på dem jämfört med elever som mår dåligt (ca. 50%). Störst skillnad mellan grupperna ses för dem som besökt skolsköterskemottagning, socialtjänst och ungdomsmottagning.

Figur 2. Andel % elever, indelat efter de som mår bra och mår dåligt, och som tycker att personalen lyssnade på dem på sitt senaste besök på...

* Mår mycket bra och bra samt mår dåligt och mycket dåligt.

Referenser

8. Folkhälsomyndigheten. Minska stigmatiseringen kopplad till psykisk ohälsa. Citerad 11 april 2022.
9. Myndigheten för vårdanalys. En mer jämlik vård är möjlig - Analys av omotiverade skillnader i vård, behandling och bemötande. Stockholm; 2014.

Bemötande utifrån födelseplats

Sverige är ett mångkulturellt samhälle och i dag har ungefär en fjärdedel av alla barn i Sverige utländsk bakgrund (10).

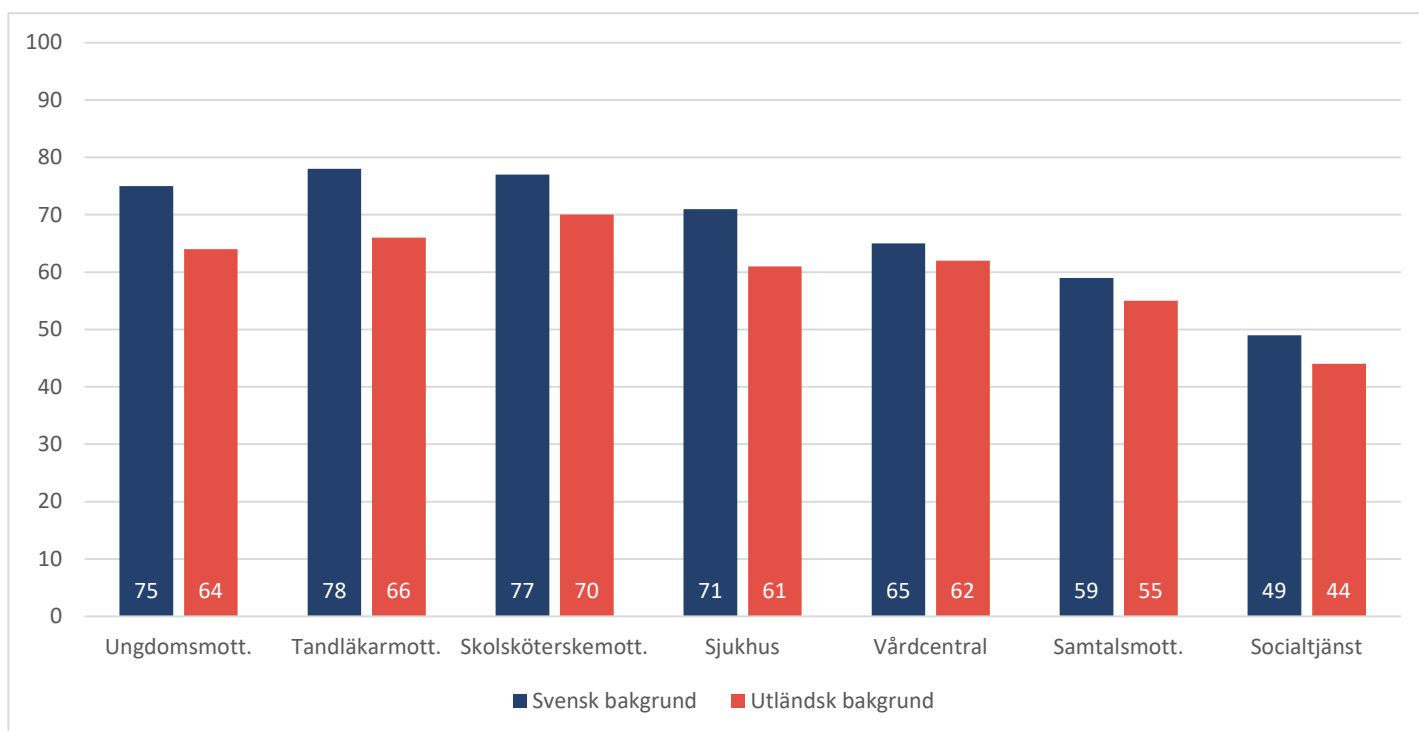
Till gruppen barn med utländsk bakgrund inkluderas barn som är födda i Sverige och vars båda föräldrar är födda utomlands, samt de barn som själva är utrikes födda (11).

Diskrimineringslagen förbjuder bland annat diskriminering inom hälso- och sjukvård och annan medicinsk verksamhet (3). Förbuden mot diskriminering gäller alla människor och inte bara vissa individer eller grupper.

En av diskrimineringsgrunderna är etnisk tillhörighet (3).

Resultaten från Liv & hälsa ung 2022 visar att elever med svensk bakgrund i högre utsträckning än elever med utländsk bakgrund uppger att det blir lyssnade till, när de senast besökte hälso- och sjukvården, en mottagning, eller socialtjänsten. Största skillnaden mellan elever med svensk och utländsk bakgrund ses för de som besökt ett sjukhus, en ungdoms- eller en tandläkarmottagning.

Figur 3. Andel % elever, indelat efter svensk och utländsk bakgrund, som tycker att personalen lyssnade på dem på sitt senaste besök på...

Referenser

10. SCB, Statistiska centralbyrån, Lundström K, Nyman A. Uppväxtvillkor för barn med utländsk bakgrund. Stockholm; 2020.
11. Statistiska centralbyrån. Meddelanden i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik. Örebro; 2002.